

ХАНС ХАЙНЦ ЕВЕРС ДЕЛФИ

Превод от немски: Владимир Полянов, 1922

chitanka.info

Двама овчари: Хирканос и Коретас.

Познаваха ги из всички села на малката Фокис, в Елатея, Даулис, Делфи, Крисса и Абе. Хирканос, едрият, биковратия, чиято грубост и провлачения говор показваха, че той произлиза още от старите Лелегери. И слабият Коретас, с кждри по челото, блед и мечтателен като флегир из Орхоменос. Хората говореха за тех: Коретас, едва стъпил на двадесет и пет години, е ходил вече два пжти в Коринт и един пжт дори в Атина. Но Хирканос победил в Крисса, при миналогодишния празник на Деметра: в надхвжрляне на диск — Дорилаос от Абе, и в надскачване — Китинер Ликортас, когото наричаха още гладния Дориец. А при ржкохватните борби, той хвжрлил дивия Андрискос от Амфисса — един триумф за целия Фокис над Локида.

Те беха приятели. Овчари по своя воля, те бродеха с големите си стада по планинските склонове от Елатея и Делфи до Хеликон, кжм Кирфис, или чак до Парнас. Те обичаха този волен живот — единия, за да диша чистия планински вжздух, който калеше мускулите му — а другия, за да мечтае, осамотен под безбрежното небе.

„Слушай“, викал веднаж Хирканос, „ние трябва да намерим козата. Ела, стани, помогни ми“.

„Каква коза?“ попитал Коретас като се протягал.

„При Стикс! Черната на Гербер Олибриос! Нема я още от сутринта. Пребродих с кучетата целата равнина, чак до Кефизос, но струва ми се, че дирята бе погрешна. Смржчава се и вжлците ще се нагостят с козата. Ние трябва да претжрсим в склоновете на Парнас!“

Коретас станал и последвал приятеля си. Те оставили стадата на момчетата и кучетата; с себе си взели само един здрав, овчарски пес. Така те се закатерили по стржмнините.

След като тжрсили почти цел час заедно, Хирканос заговорил: „Трябва да се разделиме. Аз ще пропжлзя нагоре, до като ти претжрсиш миртовия листак. Ти можеш да вземеш кучето — на мене то не ми трябва“.

Коретас навлезжл няколко крачки в храсталака и седнал. Кучето почакало един момент, пребродило душешцо наоколо и се вжрнало, нетжрпеливо пред неизвесноста дали господаря му ще продължи. Но когато то го видело да стои все още неподвижен, скокнало, излаяло и се спуснало с големи крачки по планината кжм Хирканос.

А в това време този се изкачвал по височината. Той тжрсил козата зад всеки камък, из всеки храсталак. Цел час напразно. Тогава слезъл и намерил приятеля си на същото място на което го бе оставил.

„Какво? Мене ме оставяш да тжрся, а ти лежиш и спиш!“

„Аз не съм спал!“ казал Коретас.

„Прави каквото искаш!“ извикал Хирканос и избжрзал из миртовия храсталак, който онзи требвало да претжрси. Изминали отново неколко часа — най-после кучето подгонило козата. Хирканос я взел на раменете си и се вжрна.

Той заварил своя приятел все още на камъка.

„Хей, аз намерих козата!“

Коретас не отговорил, този път той бил наистина заспал. Хирканос го събудил.

„Аз намерих козата! Денят настъпва“.

Мжлчаливо те заслизали към равнината. Коретас бил блед и залитал, а силния Хирканос, не чувствуващ никаква умора, го поджржал.

Слжнцето изгревало, когато те стигнали при стадата си.

* * *

В Делфи чествуваха празника на Аполон. Той не беше така голем празник, както този в Олимпийската долина в Елис, или този в Истмост. Към малкото провинциално градче Делфи, неизвестно и без всека забележителност, идваха само жителите от другите градове на Фокус и Локрис, а ако тук прилетеше некой Коринтянин или Атинянин, тогава само имаше хора, които идеха от цела Хелея, за да видят най-добрите от всекъде играчи. Тези, които имаха изглед, некога при големите празници да спечелят боровото клонче на Посейдон, или дори клона на Цеус от дива маслина.

Малките борби беха вече свжршени и херолда призоваваше към петте големи борби; четиринадесет наги младежа, между които четирма от Делфи, пристжпиха на песъка. Марионес, пжрвосвещеника на Аполона и най-старият от журите, разклати жребите в шлема, които определяха реда на борбите, и даде на младежите да теглят. След това те пристжпиха под статуята на Цеус за клетвата и обещаха с издигната

ржка честна борба. Флейтистите изсвириха и игрите почнаха. Отначало надскачвания по гладкия песък, при което те взимаха големи тежести в ръцете си, за да усилят замаха. Всеки един можеше да се опита три пъти, който, обаче не можеше да надскочи определената черта, требваше да се оттегли от борбата. Ифитос подскочи оттатък и Таос от Даулис и силния Хризогонос; Хирканос скочи още при първия опит. Но младият Алкменор падна и си разби коленото с железната тежест. Трима други сжщо не достигнаха целта. Останалите минаха към надхвърлянето и заметаха късите копия в въздуха. След тази игра, обаче, само четирмата, най-добрите, можеха да се състезават понататък, а те беха, Хирканос, Таос, Хризогонос и Ликортас от Амфисса, син на Паусаниас. Ифитос, беснеещ се оттегли с другите, защото острието на неговото копие падна само два пръста зад това на Таос.

Тржбите екнаха и четирмата започнаха надбегването. Първ бягаше Таос, Хирканос беше малко назад, но хората от Делфи го подканяха, защото той бе единствения Делфиец, който още участвуваше в борбите. И малко пред целта, той успя с няколко мощни скокове да мине пред Ликортас, съпроводен от възторжените похвали на Делфийците, които видяха, в това време, тяхния борец да пристъпва към следващата борба — хвърлянето на диск. За тая цел робите донесоха кръглите, металически плоскости, тежаща всяка една по осем фунта. Изпърво хвърли Хризогонос, той се изкачи върху малката издигнатина, наведе горната част на телото си и се изви малко на десно. След това, той бавно дръпна десната си ръка назад, замахна я напред и запрати диска с широка дъга във въздуха. Но Хирканос изви два пъти своя диск и надметна с десет крачки противника си. Сега дойде ред на пъргавия Таос, обаче, той не можа да достигне разстоянието на другите и трябваше сжщо да се оттегли от борбите.

Двамата други противници пристъпиха в средата за ръкохватната борба. Избърсаха с влажни кърпи потта и прахта от телата им и ги намазаха с масло от маслина. След това те започнаха. Елатееца хвана своя противник за бедрата, издигна го нагоре и се опита да го събори назад, но Хирканос го блъсна с железното си чело о брадата, та тоя се замая. Тогава той зграбчи левата ръка на Хризогонос и така му притисна пръстите, че той изкреска от болка и падна тежко на пясъка. Борбата биде още два пъти подновявана, но

всеки път победител оставаше Хирканос. Хората от Елатея тропаха и сжскаха, но Делфийците крещяха от радост за победата и триумфално понесоха своя герой към журите. Един му постави около главата бялата вълнена лента, друг му даде палмата на победата, а Марионес, най-стария, го красеше с бръшляновия венец на Аполона, който венец момче бе изсекал с златен нож.

Около Хирканос се образува цел кръг от хора, чуждите играчи опитваха мускулите на ръцете и бедрата му.

„Ако бега му беше по-добър“, подигайки раменете си произнасяше се Атинянина, „той би могъл следващата година да участва и в Истмост“. Но един Коринтянин пристъпи близо до него, наведе се и изследва прасците и ставите на краката му.

„Ела с мен в Коринт“, каза той, „аз ще те изуча в надбегването. Обещавам ти: ако ти останеш шест месеца при мене, ще спечелиш боровото клонче на Посейдон!“

Очите на Хирканос блестяха.

„Иди с него!“ крещяха делфийците.

* * *

Даваха пир за победата. Отпред до журите и свещениците лежеше Хирканос; близо до него коринтския играч, който не отстъпваше от него. А притиснати тесно до дългите маси лежаха Делфийците и тяхните гости.

Тогавата, украсен и с лира в ръка, пристъпи Коретас. Бавно, като сжнуващ, той крачеше през редовете към свещениците. Хирканос, скочил, за да направи място до себе си на своя приятел, го поздрави сжс сжрдечно пригръщане.

„Искаш да пееш?“ попита той. „Ела тук горе!“

Той го издигна върху естрадата.

„Тихо, неговия приятел, Коретас, иска да пее!“

„Тихо! Той ще възпее славата на Хирканос!“ викаха Делфийците.

Коретас започна, но той не пееше за своя приятел.

Той разказваше за тиха вечер, през която той бил замръкнал сжс своето стадо на полето в подножието на Парнас. Той преброил животните и едно липсвало. И станал той, за да търси, пропълзявайки

из теснините на планината. Ноща настъпила и завила страшна буря. Светкавиците се блъскали о скалите и гърмотевица ехтяла из всички пропасти. Но той продължавал да се качва. Скачал през зеещите бездни, смело пълзял по най-стръмния склон нагоре.

Времето утихнало; той с мъка преминавал гъста борова гора. Изведнаж: хо, какво мина покрай него? Той се навежда и вижда една горска нимфа да скача по мъха. Тя крещяла високо за помощ, а нейните зелени коси се развявали от ветъра. Тя тичала с леки стъпки през гората, но внезапно пред нея зяйнала бездна. И той видял нейния преследвач: Питон, великанския, хвърковат дракон, с дълго змиеобразно тело и страшно, рибено гърло. Той издишал огън и дим през ноздрите си и сладострастно притискал люспестото си тяло о бедрата на нимфата.

„Помощ! Помощ!“ викала тя.

Тогава Коретас чул некакъв вик през боровете.

„Касталия!“

„Тука, тук! Помощ! Тука!“ викала нимфата.

Клоновете се прекършили и един младеж изкочил от некъде. Голобрад, с къси къдри и големи, светящи очи. Наг, без щит, само с едно копие в ръка, той пристъпил към чудовището. То разперило крилете си, изгасило огнения дим от ноздрите и гърлото и се нахвърлило с лапите си върху него. Но той хвърля своето копие и пронизва окото и мозъка на животното. А трупа той хвърлил в тесната пропаст, която зеела в стръмнината на скалите.

„Благодаря ти, Аполоне!“ казала треперяща нимфата.

„Нема ли да ми благодариш с нещо повече от думи, красавице?“ отговорил Бога. „От седмици аз купнея по теб — но ти ме избегваш, непристъпна!“

„Аз обичам един овчар“, отговорила нимфата.

„А аз обичам теб“, извикал убиеца на Питон и посегнал към нея. Но Касталия се изкопчала от ръцете му и без нито една дума се хвърлила по стръмнината надолу.

Обаче Деметра, майката на боговете я съжалила и преобръща бедната нимфа: от скалите пъргаво заскачал потока на Касталия.

Тогава Богът коленичил и навел глава, едри сълзи закапали и се смесвали с извора. А той целувал водата, пиял от нея, потапял челото и къдриците си.

И станал и запел песен през ноца, скръбна, купнееща песен по загубена възлюблена.

* * *

Коретас млъкна, млъчаха и всички негови слушатели.

Тогава стана Хирканос.

„Той лъже!“ изкреска той, „Лъже! Той е един страхлив измамник и лъжец! Хо! Аз бех с него, когато търсихме козата; това беше черната коза на Елатееца Олибриос, на Гербера! Коретас и аз се изкатерихме заедно на планината. Но никакво време не вилнееше, беше една светла, спокойна вечер! Какви стръмнини и зеящи пропасти? Какви дракони и нимфи и богове? Нищо, съвършено нищо подобно; аз се изкатерих сам по скалите, а той требваше да претърси с кучето миртовия храсталак. Но той седна върху един камък и спа. Цела нощ аз търсих, докато намерих козата, а когато се върнах той продължаваше да спи върху своя камък. — Пфю, как той лъже; обаче!“

Тълпата виеше и крещеше. Коретас стоеше неподвижен, неговия поглед се движеше очудено върху вилнеещите. Изглеждаше, като че той не разбираше защо те крескат. Слисан, той измъчено търсеше наоколо, до като срещна погледа на стария свещеник.

„Оставете го!“ викаше Марионес. „Аз го взимам под моя закрила!“

Но те се притискаха и издигаха ръце с свити юмруци.

„Какво покровителствуване? Убийте го измамника!“

Тогава свещеника пристъпи към Коретас, хвана го с левата си ръка за рамото и запазвайки го простря десницата си отпреде му.

„Дай го!“ крещеше Хирканос. „Той е лъжец“.

„Лъжец? — Не той е един поет!“

* * *

И поезията стана истина.

Попитай Тертинца, който се връща от училище с червена шапка на главата и с чанта на гърба.

Попитай го: „Какво знаеш ти за Делфи?“

Той ще ти отговори:

„Делфи беше прочут пророчески град, от 1200 г. преди Р.Х. до 400 год. след Р.Х. Пития стоеше на един голем трикраков стол и пророкуваше. Когато веднаж императора Крез изпрати своите представители в Делфи...“ Аз се обзалагам, че той би могъл да ти разказва за Делфи в продължение на половин час! И за Питон, и за Аполоновия храм, и за извора на Касталия и Федриадите, скалите от които хвърляли богохулите. Да, той ще може да ти нарече притчи за храма и половин дузина пророчески легенди за Пития.

И днес дори — след повече от две хиляди години.

Има ли некое място на света, което да е било по-прочуто?

Коретас се казваше поета, а неговите слушатели го нарекоха лжжец.

* * *

Но дали те това вжршиха — неговата дума на поет беше мощна от истината на бореца

Поетът победи. Хирканос беше първия когото те, две седмици по-късно, хвърлиха от скалите. Те убиха зловонната истина, за да остават да живее сжня на певица.

Това беше Хелея.

* * *

Сега, обаче, долу хубавото було!

Тук е голата, бедната истина:

„Дамасинос“, каза стария първосвещеник Марионес на един друг свещеник на Аполон, след като щастливо беше отстранил Коретас от бушуващата тълпа, „Дамасинос, извикай свещениците и старейшите на града, още тази нощ в храма на бога“.

Така те се сжбраха и там свещеника ги убеждаваше всички под ред:

„Никога, мъже, не ще дойде едно по-големо щастие за града, от днешната песен на Коретас. Вжжелайте стотици пжти да остане лудия сжн на един опиянен поет. От него ние ще сжградим истина. Ние трябва всички да верваме в това — тежко томува, който се сжмнява! Верваме ли ние, Фокис сжщо ще поверва, цела Хелея и света! Делфи ще стане центжр на света — неговата земя — свещена! Ще ни се построи храм и светилища. Свещениците на Делфи ще бждат пжрвите на света!“

„Какво ни засягат нас вашите работи?“, извика тжрговеца Архименос.

„Не сж ли те и ваши? Чужденците ще идват тука с хиляди и не с празни ржце! Вие ще живеете в дворци и ще джржите роби като най-богатия атинянин! Щастието лежи пред вас, вземете го! И за да сложим началото: аз твжрдо вервам, че овчара каза истината“.

„Аз вервам, като теб!“ извика Дамасинос.

„Аз сжщо вервам! Аз сжщо! Аз сжщо!“

„Ние всички верваме!“...

И Делфи поверва и Фокис и Хелея и целия свет.

Така двама хора сжздадоха великото дело: един опиянен овчар и един хитжр свещеник.

Разбира се, имаше още един който не верваше освен упорития Хирканос, когото те, сжщите хора, които го вжзславяха при сжстезанията и пира на победата, хвжрлиха от федриадите като богохулец.

Имаше още един: поета Коретас. Той не беше още проговорил, но той можеше да заговори. Той беше, наистина, една пречка.

Една сутрин него го намериха мжртав на улицата: една свещеническа кама между раменете му.

Но кржвта е добра, за да тори нивата, която свещеника и тжрговеца ще жжнат!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.